

Tjänsteutlåtande
Upphandlingsenheten

Till: Kommunstyrelsen

Datum: 2024-05-23
Dnr: KS 2024/0121

Yttrande över revisionsrapport som analyserar om det finns eventuella oegentligheter - Granskning av oegentligheter inom upphandling och inköp

Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun har under 2023 låtit PWC genomföra granskning av oegentligheter inom upphandling och inköp. Resultatet finns sammanställt i revisionsrapport daterad i december 2023, *Granskning av oegentligheter inom upphandling och inköp*.

Granskningen visar vid en sammantagen bedömning att Kommunstyrelsen inte helt har säkerställt ett förebyggande arbete mot oegentligheter avseende upphandlingar.

Upphandlings- och inköpsenheten har bemött revisorernas rekommendationer och föreslagit ett antal åtgärder som redogörs för i detta yttrande.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

Som yttrande över revisionsrapport – granskning av oegentligheter inom upphandling och inköp överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande, daterad 2024-05-23.

Bakgrund

Granskning av oegentligheter inom upphandling och inköp.

Revisionen har genomförts i syfte att bedöma om Kommunstyrelsen säkerställt ett förebyggande arbete mot oegentligheter avseende upphandlingar. Metod som använts vid granskningen är dokumentanalys, intervjuer, protokollgranskning och stickprov. Även en översiktlig registeranalys har genomförts.

Intervjuer har genomförts med följande:

- T.f HR-chef
- Företrädare för upphandlings- och inköpsenheten

Ovanstående metod har använts i syfte att möjliggöra en kartläggning av nedanstående revisionsfrågor:

- 1) Finns det adekvata riktlinjer med ändamålsenligt (arkivering, planering, kontroll av skatter och avgifter) innehåll?
- 2) Använder verksamheterna riskanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker i upphandlingsprocessen?
- 3) Finns tillräckliga rapporteringskanaler för att rapportera vid misstanke om oegentligheter
- 4) Efterlevs riktlinjerna?

I revisionsrapporten sammanfattas att Kommunstyrelsen inte helt har säkerställt ett förebyggande arbete mot oegentligheter avseende upphandlingar.

Förvaltningens slutsatser

Revisionsfråga 1

Finns det adekvata riktlinjer med ändamålsenligt (arkivering, planering, kontroll av skatter och avgifter) innehåll?

Kontrollmål delvis uppfyllt.

PWC har i sin rapport lyft fram vikten av att säkerställa att styrdokumenterna är aktuella och kända. Utöver det behöver styrdokumenterna utvecklas relaterat till risken för oegentligheter/välfärdsbrott. Med fördel bör styrdokumenterna definiera "oegentlighet" och exempelvis omfatta bisysslor och tydliggöra ansvaret avseende oegentligheter/välfärdsbrott.

Åtgärdsförslag:

Upphandlings- och inköpsenheten kommer att utveckla befintliga styrdokument till att omfatta även oegentlighet/välfärdsbrott avseende den del som kan hänföra sig till det kvalificerande skedet i en upphandlingsprocess.

Där ett systemverktyg som heter Betalkontroll kommer att användas.

Tjänsten kombinerar rättsdata i form av domar och beslut som vunnit laga kraft med data från Sveriges offentliga varningslista och ger svar på om bolag eller företrädare för bolag i form av styrelsemedlemmar, vd, verkliga huvudmän och registrerade företrädare är föremål för aktuella uteslutningsgrunder enligt kap 13 1-3 §§ LOU.

Genom detta förändrade arbetssätt kan vi gör en utökad kontroll och säkerställa att den leverantör som tilldelas kontrakt inte är föremål för någon av de uteslutningsgrunder som lagen definierat.

Revisionsfråga 2:

Använder verksamheterna riskanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker i upphandlingsprocessen?

Kontrollmål uppfyllt.

Upphandlings- och inköpsenheten kommer att fortsätta utveckla det arbete som pågår avseende riskanalyser specifikt kopplat till riskområden samt strategiskt- eller samhällsviktiga avtal.

Åtgärdsförslag: Åtgärd behöver inte vidtas.

Revisionsfråga 3:

Finns tillräckliga rapporteringskanaler för att rapportera vid misstanke om oegentligheter?

Kontrollmål uppfyllt.

Åtgärdsförslag:

Åtgärd behöver inte vidtas.

Revisionsfråga 4:

Efterlevs riktlinjerna? Frågan besvaras utifrån stickprov.

Kontrollmål delvis uppfyllt.

Stickprov har genomförts av 20 inköp, fördelat på tio leverantörer. Det vill säga två inköp per leverantör. Utöver stickproven har kompletterande information begärts ut i form av avtal samt beställningar.

Följande kontrollpunkter har stickproven kontrollerats mot:

1. Har avrop skett på rätt sätt i förhållande till avtal?
2. Är fakturerade priser i enlighet med avtal?
3. Har inköp attesterats av rätt person?
4. Har ett korrekt tilldelningsbeslut fattats? (Inkl. om man lämnat motivering).
5. Uppfyller upprättad faktura kraven i bokföringslagen och ML (mervärdesskattelagen)?

6. Genomförs kontroll av skatter och avgifter?
7. Möjliggör avtalen uppföljning, insyn, dialog och kontroll?

Utifrån granskningens iakttagelser bedömer PWC att riktlinjerna delvis efterlevs. Bedömningen grundas på resultatet av stickprovsgranskningen samt att de intervjuade på upphandlings- och inköpsenheten anger att processen avseende att säkerställa avtalstrohet är ett utvecklingsområde. Till del beror detta på att kommunen inte har ett inköpssystem som är helt implementerat än i kommunen. Alla avtal är exempelvis inte inlästa än. Vid de fall då det uppmärksammas att köp utanför avtal genomförts anges att ansvarig chef kontaktas.

Åtgärdsförslag:

Innevarande system har aldrig fungerat såsom det var tänkt då implementationen ur ett tekniskt perspektiv inte levde upp till kommunens förväntansbild. För att kunna drifva kommunens nuvarande system samt ansluta nya avtal till detta, är kommunen beroende av stöd från externa konsulter som är såväl dyra som svårtillgängliga.

Det finns ett flertal kommuner i Stockholms län som befinner sig i en liknande situation som Österåker nu gör, där det finns tydliga exempel på hur pass dyra konsultkostnaderna totalt sett blir enbart för att möjliggöra en drift av systemet när merparten av avtalen är inlästa.

Upphandlings- och inköpsenhetens förslag till åtgärd är således utifrån ovan angiven information att upprätta en plan för att avveckla det inköpssystem som kommunen i nuläget har och förbereda för en ny upphandling i syfte att uppnå ett väl fungerande systemstöd för inköp i organisationen.

Utöver detta pågår ett fortsatt arbete med att systematisera uppföljningsarbetet i kommunen.

Bilagor

1. Missiv Upphandling och inköp daterad 15 april 2024
2. Revisionsrapport Upphandling och inköp december 2023

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Ann Hallner
T.f. Ekonomidirektör

Linnea Spång
Upphandlingschef

Expedieras

De förtroendevalda revisorerna
PWC
Akt

Digitala Signaturer